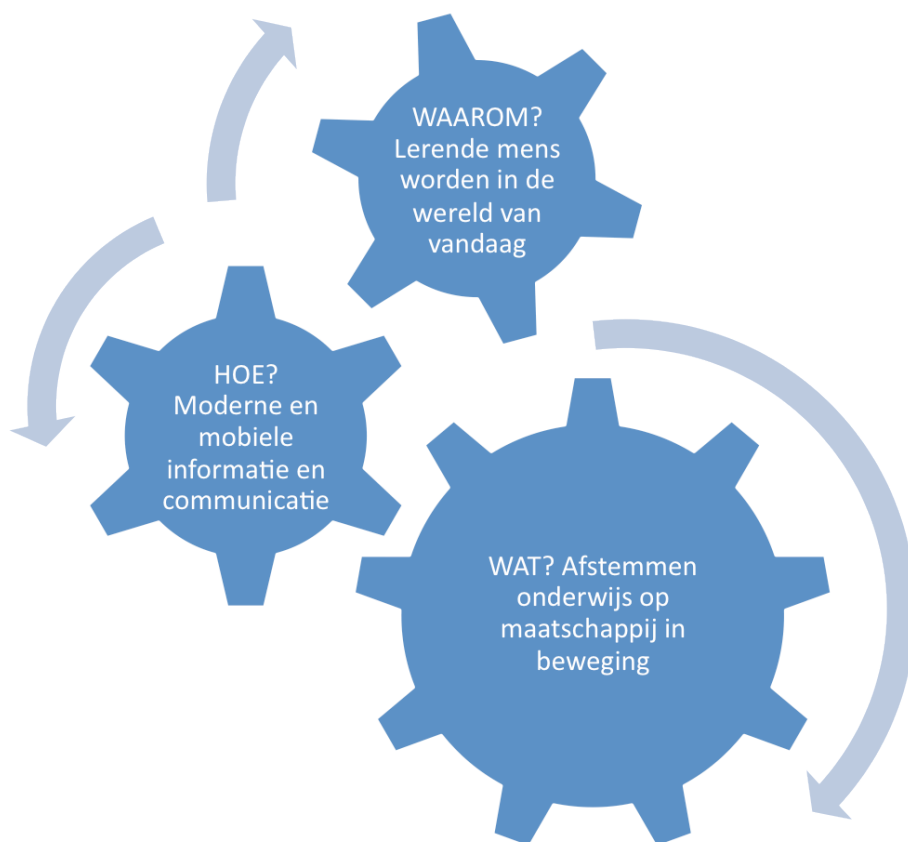
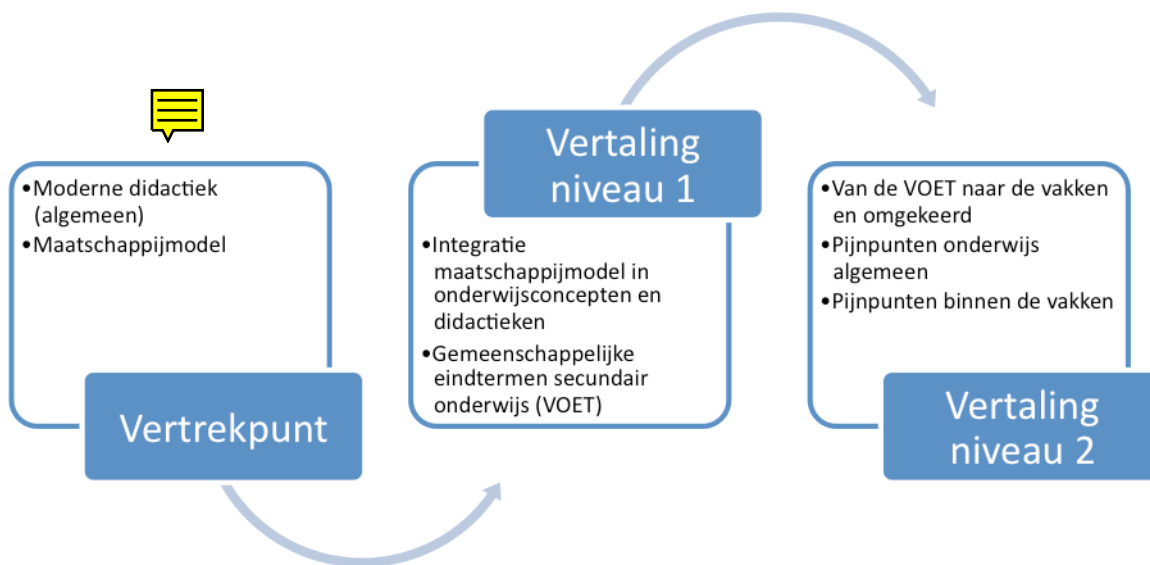

Handleiding prototype 1 Frans Vreemde Taal voor tabletgebruik : 2 prototypes (1ste en 2de graad)

Moderne en mobiele informatie en communicatie

ICT in het algemeen

Tablet als drager en interactor

Educatieve meerwaarde van mobiele informatie en communicatie

Interactie tussen ICT-middelen: vaste PC, portable, smartphone, digitale borden, tablet

Specificiteit van de tablet: integratie van praktisch alle toepassingen gerelateerd aan mobiele informatie/communicatie

TABLET

Drager van informatie; cybertextualiteit
receptief

Interactie en communicatie; cybertextualiteit
actief

1. Inleiding

- *Situering prototypes in het geheel van het project TABLIO*
- *Werkwijze en keuzes*
- *Implementaties in het onderwijs : transfer naar alle tablets*

Het project Tablio heeft als hoofddoelstelling het onderzoeken van de eventuele meerwaarde van het mobiel leren in het onderwijs, meer bepaald het gebruik van de tablet in klasverband en binnen het autonoom en semi-autonoom leren. Daarenboven wordt de evolutie van de technologische vernieuwing binnen het kader van vernieuwde eindtermen (en vakoverschrijdende eindtermen) geplaatst. Dit betekent dat alle aspecten van het leerproces zichtbaarder en transparanter worden gemaakt om alzo leerkracht en lerende bewuster te maken van het te doorlopen parcours.

Eindtermen en leerplannen onderstrepen dat school en maatschappij elkaar moeten volgen, in de twee richtingen. Technologische evolutie, maatschappelijk bewustzijn, tolerantie en respect, burgerschap, interculturaliteit, cultuureducatie, digitale geletterdheid, vaardigheidsbevorderende strategieën, het zijn concepten die men graag in de breedte met elkaar verbindt en die zowel binnen het pedagogisch schoolproject als binnen het vak zelf een vertaling moeten vinden.

Het Tablio project heeft zich gefocust op 5 onderwijsvakken, waaronder het vak Frans Vreemde Taal. Elk van de vakken ontwikkelt over een periode van 2 schooljaren 5 prototype- lessen die de tablet op een didactisch verantwoorde manier inzetten.

In een eerste fase stellen we twee lessenreeksen voor die als belangrijkste focus het “lezen” en het “luisteren” hebben. De andere vaardigheden komen zeker ook aan bod. Zo wordt er in lessenreeks 1 flink wat geschreven en gesproken en ook in lessenreeks 2 wordt aan mondelinge expressie en non-verbale communicatie gewerkt. Grote aandacht gaat naar het vakoverschrijdende, het cognitieve (cultuur), het sensibiliseren voor cultuurbeleving. Dit alles via de tablet.

Voor deze reeks hebben we gewerkt met het iBooks Author programma, dat enkel voor Mac beschikbaar is en dus verbonden wordt met de Ipad. De ontwikkelaar werkt dus vanaf de computer en migreert het materiaal dan naar de tablet. De bedoeling is om deze lessenreeks te transfereren naar alle mogelijke tablets, met behulp van aangepaste applicaties. Dat zal in een tweede fase gebeuren.

In deze bundel vinden jullie een beschrijving van het didactisch parcours, duiding van en referentie naar de eindtermen en de doelstellingen. Ook hebben we geprobeerd de meerwaarde van de tablet telkens weer te onderstrepen.

2. Lessenreeks 1 : Pierre et le Loup

A. Het onderwerp

Muzikale vertelling (1936) van Sergueï Prokofiev (1891-1953) die deze creatie als een educatief project opvatte (dit in opdracht van het toenmalig communistische regime) maar het tegelijkertijd ook gebruikte om zijn kritiek op het regime te vertellen via een eerder spottende ondertoon binnen het muzikale sprookje. Het werk werd vele malen ingezet in het muziekonderwijs, vertelonderwijs enz... en leent zich uitermate goed tot didactische exploitatie. Prokofiev vatte het geheel op als een samengaan van muziekexpressie en vertelling. Zo hoort bij de muziek een stem die het narratieve gedeelte op zich neemt en het geheel begeleidt. De bedoeling is om kinderen in contact te brengen met de verschillende instrumenten van het orkest en hierbij het verhalende als drager te laten fungeren.

De jonge Peter (Pierre) staat voor onschuld, tederheid, avontuur, rechtvaardigheid en moed. Hij breekt uit en gaat op pad. Zijn vrienden gaan mee in zijn avontuur: de vogel, de kat, de eend. Hij leeft bij zijn oude grommende maar heel tedere en lieve opa die vooral ongerust is en zijn kleinkind wil behoeden voor het dreigende gevaar (daarbuiten, het woud, de wolf). Het strijkorkest (Peter), de fagot (grootvader), de fluit (vogeltje), de hobo (eend), de klarinet (de kat), de hoorn (de wolf) en de pauken (de jagers) vertellen dit verhaal.

Meerwaarde van dit onderwerp?

B. Doelstellingen en eindtermen

De doelstellingen van de lessenreeks zijn complex maar focussen op een aantal specifieke vaardigheden en kenniselementen.

Doelstellingen:

Leesvaardigheid:

- Het oefenen van leesstrategieën: globaal lezen, gericht lezen.
- Het herkennen van de discursieve elementen (woordjes die het verhaal aan elkaar verbinden) in een narratieve tekst. (kennis en vaardigheid)

Luistervaardigheid:

- Het begrijpen van een ingesproken vertelling. (vaardigheid)

Schrijfvaardigheid:

- Het schriftelijk rapporteren en beschrijven. (vaardigheid)

Mondelinge vaardigheid:

- Het vertellen van een eigen muzikale ervaring. (vaardigheid)

Kennis (taal):

- Het herkennen van de discursieve elementen (woordjes die het verhaal aan elkaar verbinden) in een narratieve tekst. (kennis en vaardigheid)
- Het activeren van de woordenschatverrijking.

VOET:

- Kennismaking met de muziek en de instrumenten. (VOET)
- Kennismaking met het werk en zijn auteur. (VOET)
- Het “lezen” van de muziek en de beelden en deze lezing verbinden met de vertelling. (VOET)
- Een diepere analyse van het verhaal van Peter en de Wolf. (VOET)
- Het manipuleren van de tablet en de bijbehorende applicaties. (VOET)

Waar vinden we dit terug in de eindtermen? Citeer! (Zie hieronder)

Lezen

In **teksten** met de volgende **kenmerken**

- **Onderwerp**

vrij concreet

eigen leefwereld en dagelijks leven

ook onderwerpen van meer algemene aard, onder meer met betrekking tot de actualiteit

- **Taalgebruikssituatie**

voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties

met en zonder visuele ondersteuning

socioculturele verschillen tussen de Franstalige/Engelstalige wereld en de eigen wereld

met aandacht voor digitale media

- **Structuur/ Samenhang/ Lengte**

ook samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit

eenvoudig gestructureerde narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten

niet al te complex gestructureerde informatieve en prescriptieve teksten

af en toe iets langere teksten

ook met redundante informatie

- **Woordenschat en taalvariëteit**

frequente woorden

overwegend eenduidig in de context

ook met minimale afwijking van de standaardtaal

informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken beschrijvend uitvoeren:**

- C. het onderwerp bepalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek
- D. de hoofdgedachte achterhalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek
- E. de gedachtegang volgen van informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek
- F. relevante informatie selecteren uit informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek
- G. de tekststructuur en -samenhang herkennen van informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek
- H. cultuuruitingen herkennen die specifiek zijn voor een streek waar de doeltaal gesproken wordt

- I. kunnen de leerlingen volgende **taken structurerend uitvoeren:**

- J. de informatie van informatieve en narratieve teksten op overzichtelijke wijze ordenen.

- K. kunnen de leerlingen volgende **taken beoordelend uitvoeren:**

- L. een oordeel vormen over informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek
- M. Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen;
- onduidelijke passages herlezen;
- het leesdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- gebruik maken van ondersteunende gegevens (talige en niet-talige) binnen en buiten de tekst;
- digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden raadplegen;
- hypothesen vormen over de inhoud en de bedoeling van de tekst;
- de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
- de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context;
- relevante informatie aanduiden.

Spreken

In **teksten** met de volgende **kenmerken**

- **Onderwerp**

concreet

eigen leefwereld en dagelijks leven

af en toe ook onderwerpen van meer algemene aard

- **Taalgebruikssituatie**

voor de leerlingen relevante taalgebruikerssituatie

met en zonder achtergrondgeluiden

met en zonder visuele ondersteuning

met aandacht voor digitale media

- **Structuur/ Samenhang/ Lengte**

enkelvoudige en samengestelde zinnen

duidelijke tekststructuur

korte, eenvoudige elementen verbonden tot een samenhangend geheel

vrij korte teksten

- **Uitspraak, articulatie, intonatie**

heldere uitspraak

zorgvuldige articulatie

natuurlijke intonatie

standaardtaal

- **Tempo en vlotheid**

met eventuele herhalingen en onderbrekingen

normaal tempo

- **Woordenschat en taalvariëteit**

frequente woorden

toereikend om, eventueel met behulp van omschrijvingen, over de eigen leefwereld te spreken

standaardtaal

informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken beschrijvend uitvoeren:**

informatie uit informatieve, prescriptieve, narratieve en artistiek-literaire teksten meedelen;
beluisterde en gelezen informatieve en narratieve teksten navertellen.

kunnen de leerlingen volgende **taken structurend uitvoeren:**

gelezen informatieve, narratieve en artistiek-literaire teksten samenvatten;
verslag uitbrengen over een ervaring, een situatie en een gebeurtenis;
een presentatie geven aan de hand van een format.

kunnen de leerlingen volgende **taken beoordelend uitvoeren:**

een waardering kort toelichten;

informatieve en narratieve teksten becommentariëren.

Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen uitdrukken;
- het spreekdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- een spreekplan opstellen;
- gebruik maken van non-verbaal gedrag;
- gebruik maken van ondersteunend visueel en auditief materiaal;
- ondanks moeilijkheden via omschrijvingen de correcte boodschap overbrengen;
- digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden raadplegen en rekening houden met de consequenties van het gebruik;
- bij een gemeenschappelijke spreektaak talige afspraken maken, elkaars inbreng in de tekst benutten, evalueren en terugkoppelen.

Schrijven

In **teksten** met de volgende **kenmerken**

- **Onderwerp**

concreet

eigen leefwereld en dagelijks leven

- **Taalgebruikssituatie**

voor de leerlingen relevante en vertrouwde taalgebruikssituaties

met aandacht voor digitale media

- **Structuur/ Samenhang/ Lengte**

enkelvoudige zinnen en eenvoudig samengestelde zinnen

eenvoudige en duidelijke tekststructuur

vrij korte teksten

- **Woordenschat en taalvariëteit**

toereikend om, eventueel met behulp van omschrijvingen, over de eigen leefwereld te schrijven

standaardtaal

informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken beschrijvend uitvoeren:**

gelezen teksten op eenvoudige wijze parafaseren;
mededelingen schrijven;
een situatie, een gebeurtenis, een ervaring beschrijven;
alledaagse omgangsvormen en beleefdheidsconventies voor sociale contacten gebruiken;
een spontane mening verwoorden over informatieve, prescriptieve en narratieve teksten.

kunnen de leerlingen volgende **taken structurerend uitvoeren:**

gelezen informatieve en narratieve teksten samenvatten;
een verslag schrijven aan de hand van een format;
eenvoudige, ook digitale correspondentie voeren.

kunnen de leerlingen volgende **taken beoordelend uitvoeren:**

een standpunt verwoorden in de vorm van een informatieve tekst.

Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen uitdrukken;
- het schrijfdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- een schrijfplan opstellen;
- gebruik maken van een model of van een in de klas behandelde tekst;

- digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden raadplegen en rekening houden met de conse
- de passende lay-out gebruiken;
- de eigen tekst nakijken;
- bij een gemeenschappelijke schrijftaak talige afspraken maken, elkaars inbreng in de tekst benutten, evalu
- rekening houden met de belangrijkste conventies van geschreven taal.

Passen ons onderwerp en ons opzet binnen de eindtermen? Waarom(niet)?

C. Het inzetten van de tablet: parcours van activiteiten

- iBooks: en digitaal boek of een digitale cursus (meerwaarde = ALL in ONE)

01. Lezen en luisteren: een korte inleidende tekst stelt het verhaal en de auteur voor. Onderaan de pagina kan de leerling een opname aanklikken. Tegelijkertijd bekijkt hij rechts de beelden die door eenvoudig schuiven één voor één verschijnen. Een PDF werd via de Cloud ingebracht en formuleert de taaltaken.

- a. Wie is de auteur en wat gebeurde met zijn werk? (lezen)
- b. Wie zijn de personages en hoe heten ze? (lezen en luisteren)
- c. Ophalen en aanreiken van woordenschat. (kennis)
- d. Analyseren van beelden en hypotheses formuleren. (VOET)
- e. Schriftelijke rapporteren en beschrijven (schrijven)

Voer de activiteiten ook eens zelf uit! Welke zijn jullie bemerkingen?

02. Focus op de muziek en de instrumenten: ook hier multimediale aanpak met inbreng van de PDF applicatie, de Socrative applicatie en de ITALK applicatie.

- a. Woordenschatverrijking (kennis)
- b. VOETEN (socio-culturele samenleving en socio-relatieve ontwikkeling)
- c. Luisteren (opname bij ieder instrument)
- d. Het mondeling rapporteren van een eigen ervaring of impressie (spreken)

Indrukken? Beschouwingen?

03. Het verhaal: LEZEN (leesstrategieën): multimediaal met implementatie van de applicaties voor tablet

- a. Twee verschillende tekstsoorten: verhalende tekst en informatieve tekst
- b. Verhalend:
 - i. Het globaal en gericht lezen van deze tekst.
 - ii. De verhaallijn terugvinden in de tekst. (met visuele ondersteuning)
 - iii. Aandacht voor de specifieke woordenschat: woordenschat eigen aan het verhalende. (woordenlijst)
 - iv. Het terugvinden van de verbindingswoorden en hun rol in de tekst bepalen. (woordenlijst)
- c. Informatief:
 - i. Het globaal en gericht lezen van deze tekst.
 - ii. Weten wie Suzie Templeton is en wat ze gedaan heeft met het werk van Prokofiev.
 - iii. Het beeldmateriaal kunnen analyseren.
 - iv. Diepere analyse van het personage (VOET).

Appreciatie? Kritische reflecties ?

04. EVALUATIE: synthese taaltaak (via tablet en CLOUD)

- Klaswerk: éénieder zal drie beelden zoeken die in verband staan met wat we geleerd hebben. Bij die beelden wordt een titel gegeven die complementair is aan het beeld (dus niet beschrijvend). Al de beelden worden verzameld via de applicatie PINTEREST. De leerlingen mogen niet dezelfde beelden gebruiken. Dus eerst gaan kijken welke beelden er al staan en dan pas prikken.
- Leerkracht bekijkt de verzameling en vraagt de leerlingen mondeling commentaar te geven bij hun keuze. Waarom hebben ze net dit beeld gekozen en wat is het verband met het geleerde? Deze mondelinge oefening kan via ITALK gebeuren of gewoon in de klas, op traditionele wijze.

Wat is de meerwaarde van de inzet van het digitale in deze oefening?

3. Lessenreeks 2 : « Histoire d'une chanson »

A. Het onderwerp

Het overbekende liedje "The Lion sleeps tonight" werd in oorsprong door een Zuid-Afrikaan gezongen en dateert van 1936. Het verhaal van dit nummer is interessant en biedt de mogelijkheid om verschillende documenten (beeld, video, audio) in te zetten in een lessenreeks die alle vaardigheden viseert maar in het bijzonder focust op lezen, luisteren, spreken en non-verbale communicatie.

Het nummer werd ontelbare keren gecoverd door overbekende en fantastische artiesten zoals daar zijn: Henri Salvador, Miriam Makeba en Pow Wow. De link met de leefwereld van de leerlingen wordt gelegd via de Disney-film "The Lion King" die de meeste jongeren zelfs vandaag nog kennen.

B. Doelstellingen en eindtermen

Het onderwerp van deze les leent zich tot beluisteren van verschillende versies van het nummer en via deze weg tot het inzetten van de vaardigheden (mondeling, schriftelijk). Daarenboven worden de VOETEN expliciet geïllustreerd.

Leesvaardigheid:

- Het begrijpen van een informatief leesfragment (leesvaardigheid)
- Gerichtte informatie halen uit een leesfragment (leesvaardigheid)
- Het afleiden van de betekenis van woorden uit context en uit transparantie. (leesvaardigheid, strategische vaardigheid (= vakoverschrijdend))
- Het reconstrueren van de tekst van een liedje (luisteren en lezen)

Luistervaardigheid:

- Het begrijpen van een informatief luisterfragment (luistervaardigheid)
- Het reconstrueren van de tekst van een liedje (luisteren en lezen)

Mondelinge vaardigheid:

- Mondelinge interactie tussen de leerkracht en de leerlingen; gestuurd!: waar ligt Afrika? Continent ? Land ? (gespreksvaardigheid)
- Hoe zegt men de "landen" in het Frans (met het lidwoord) (kennis en mondelinge vaardigheid (luisteren & reproduceren))
- Het beschrijven van een persoon
- Het vergelijken van twee personen
- Het mondeling rapporteren vanaf een schema
- Mondeling formuleren van argumenten : waarom hoort dit muziekje niet bij dit beeld ?
- Het correct luidop lezen (en zingen) van de tekst van het liedje "Le lion est mort ce soir"

Schrijfvaardigheid:

- Schriftelijke overbrengen van een commentaar
- Het correct kopiëren van de tekst van het liedje ‘Le lion est mort ce soir’

Kennis (taal):

- Hoe zegt men “talen” in het Frans (met het lidwoord). (kennis en schriftelijke vaardigheid)
- Hoe zegt men de “landen” in het Frans (met het lidwoord) (kennis en mondelinge vaardigheid (luisteren & reproduceren))

Kennis (VOET)

- Situeren in tijd en ruimte (Zuid-Afrika) (VOET)
- Wie is Nelson Mandela en wat betekende hij voor Zuid-Afrika? (kennis/VOET)
- Wat betekent “Apartheid” (kennis/VOET)
- De film “The Lion King” (kennis/VOET)
- Het concept van de “koning van de jungle” en de dierenwereld in het wilde dierenrijk (kennis/VOET)

VOET (vaardigheden):

- Het afleiden van de betekenis van woorden uit context en uit transparantie. (leesvaardigheid, strategische vaardigheid (= vakoverschrijdend))
- Het linken van luisteren, lezen en kijken (= strategische vakoverschrijdende vaardigheid)
- Het durven doorbreken van de inhibities en dansen met het clipje (non-verbale communicatie/VOET)

Kaderen deze doelstellingen binnen het leerplan en de eindtermen?

C. Het inzetten van de tablet: parcours van activiteiten

Deze les werd reeds op traditionele wijze gegeven in klassen waar een projector beschikbaar was. De leerkracht werkte met werkblaadjes, moest meerdere schermen projecteren, altemnerend muziek met en zonder beeld opzetten enz... Een hele organisatie die heel wat concentratie vraagt. De tablet laat ons toe om te differentiëren, groepswork te organiseren, regelmatig een "mise en commun" te doen en dus een synthese te maken die de hele groep tegelijkertijd betreft. Ook hier worden een aantal applicaties ingezet (PDF-Expert/ Socrative/iTalk).

01. Kaart van Afrika : zowel op tablet als op projectie (individualisering/kleine groep // klasgebeuren)
02. Zelfde kaart van Afrika met aanduiding van het land in kwestie. Gekoppeld aan dit beeld een verwijzing naar de PDF en een bijkomende kaart ter hulp.
03. Kaart van Afrika met vermelding van namen van landen in het Frans & inzet PDF met opdracht. Beeld, tekst en audio via tablet. Individuele manipulatie mogelijk, en dus differentiatie.
04. Foto's van Nelson Mandela en Oscar Pistorius : deze laatste eerst zonder het onderste beroemde stuk van zijn lichaam.
05. Schuiven en volledige foto van Oscar Pistorius : verrassingseffect dat tot reactie moet leiden.
06. Denkvrage ook op PDF en kaart van Afrika. Luisterfragment verwerkt in tablet. Individuele manipulatie mogelijk, en dus differentiatie.
07. Leestekst en beeldmateriaal. Via PDF maken van de opdracht. Schriftelijke interactie.
08. Beeld, muziekjes en opdracht (via PDF) Individuele manipulatie mogelijk, en dus differentiatie.
09. Clip en opdracht in één via tablet.
10. Denkvrage vanaf beeld en schriftelijke interactie via PDF.
11. Luisteren en doen : ontdekken van de tekst van het lied met video ondersteuning.
12. Kijken en nadoen : dansen ! Kan in groep geoefend worden via de tablet.

Jouw reflecties ? Conclusies?